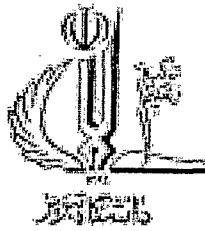

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده علوم انسانی و اجتماعی

گروه حقوق

پایان نامه

جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد حقوق خصوصی

عنوان

حقوق کودکان متولد از تلقیح مصنوعی

استاد راهنما

دکتر سید محمد تقی علوی

استاد مشاور

دکتر حسن فرهودی نیا

پژوهشگر

نیان قنادی

کتابخانه اطلاع رسانی علمی بزرگ
تهران

۱۳۸۸ / ۳ / ۳۱

فروردین ۱۳۸۸

۱۱۳۴۴۶

من به سرچشمه خورشید نه خود بردم راه
ذره‌ای بودم و عشق تو مرا بالا برد

تقدیم به:

مادر مهربانم الهی خوبی‌ها، پدر بزرگووارم الهام بخش لحظه‌ها و همسر عزیزم
یار و یاور ثانیه‌ها

بادا که حضور سبزان هماره آرام بخش حیاتم باشد

تشکر و قدردانی:

از استاد فرزانه جناب آقای دکتر محمد تقی علوی که ضمن راهنمایی‌ها و کمک‌های بی‌دریغشان، کمال دقت و حوصله را در این باب به خرج داده‌اند، سپاس گذارم که این کار جز با تشویق‌ها و حمایت‌های ایشان به انجام نمی‌رسید.

از استاد گرامیم جناب آقای دکتر حسن فرهودی نیا که با ارائه مشورت و تجربیات خود در نگارش هرچه بهتر این پایان‌نامه یاری‌ام نمودند، کمال تشکر را دارم.

همچنین از جناب آقای دکتر احمد نعمتی مترجم برجسته و استاد دانشکده مذاهب اسلامی دانشگاه تهران که زحمات فراوانی را برای بنده متحمل شدند، سپاس گذارم.

از کلیه اساتید و اعضای هیأت علمی گروه حقوق که در این مدت از وجودشان بهره گرفته‌ام، تشکر می‌نمایم.

نام خانوادگی: قنادی

نام: نیان

عنوان پایان نامه: حقوق کودکان متولد از تلقیح مصنوعی

استاد راهنما: دکتر سید محمد تقی علوی

استاد مشاور: دکتر حسن فرهودی نیا

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد رشته: حقوق خصوصی

دانشگاه: تبریز دانشکده: علوم انسانی و اجتماعی

تاریخ فارغ التحصیلی: ۱۳۸۸/۱/۲۶ تعداد صفحات: ۱۹۲

کلید واژه‌ها: اسپرم، تخمک، جنین، تلقیح مصنوعی، حقوق، کودک.

چکیده:

پیشرفت دانش پزشکی و توسعه فناوریهای مرتبط با آن، فرصتی را برای طرح موضوعات جدید پدید آورده است که از آن جمله می‌توان دست یافتن پزشکان به روشهای جدید درمان ناباروری را عنوان نمود که خود طرح سئوالات گوناگون حقوقی، اجتماعی و اخلاقی را فراهم آورده است که بی شک هر یک از شاخه‌های دانش بشری بایستی جوابگوی آنها باشند. در این تحقیق سعی شده است که با نگاهی به تحقیقات گذشته به پرسشهای حقوقی مطرح در زمینه طرق مختلف تلقیح مصنوعی همچون جواز و عدم جواز فرآیند لقاح و همچنین رابطه حقوقی فرزند حاصل از زن و شوهر پاسخ داده شود با این هدف که بتوان با استفاده از مبانی معمول در حقوق کودکان تولد یافته از طرق طبیعی و بهره‌گیری از منابع فقهی حقوقی موجود به تشریح حقوق کودکان متولد از طرق مختلف تلقیح مصنوعی بپردازیم و ابهامات موجود در خصوص حقوق غیرمالی، مالی و معنوی این کودکان را در قیاس با حقوق کودکان عادی رفع نمائیم. در همین راستا مطالعات نشان می‌دهد که در فقه امامیه برخلاف اهل سنت انواع روشهای درمان ناباروری مورد پذیرش قرار گرفته است و تنها شبیه در خصوص اهدای اسپرم است که موافقان با پذیرش حالت اعراض در اهدای اسپرم سعی کرده‌اند حقوق این کودکان را مابین صاحب تخمک و شوهرش بیان نمایند. همچنین در روشهای اهدای تخمک و اهدای جنین نیز با پذیرش نظریه دو مادری بودن خلاءهای متصور در صورت ناشناس بودن اهداکننده تخمک، جنین و یا مادر صاحب رحم قابل رفع می‌باشد بنابراین به طور کلی می‌توان گفت در این مطالعه صورتهای مختلف روابط حقوقی مابین طرفین درگیر در این روشهای درمانی مورد بررسی قرار گرفته و بهترین حالتی که بتواند بیشترین حقوق را برای کودکان متولد از این روشهای درمانی رقم زند انتخاب گردیده است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان مطالب
۱.....	مقدمه
۵.....	فصل اول: کلیات
۶.....	۱. تلقیح مصنوعی
۶.....	۱-۱. تعریف تلقیح مصنوعی
۷.....	۲-۱. تاریخچه تلقیح مصنوعی
۹.....	۳-۱. تلقیح مصنوعی، اصطلاحات، تکنیک ها و دلایل به کارگیری آنها
۹.....	۱-۳-۱. شناخت اصطلاحات پزشکی
۱۱.....	۲-۳-۱. دلایل به کارگیری تکنیک های تلقیح مصنوعی
۱۳.....	۳-۳-۱. تکنیک های کمکی تولید مثل (A.R.T)
۱۵.....	۲. حقوق کودکان
۱۵.....	۱-۲. نسب
۱۵.....	۱-۱-۲. تعریف نسب
۱۶.....	۲-۱-۲. پیدایش نسب
۱۷.....	۳-۱-۲. اقسام نسب
۲۰.....	۴-۱-۲. طرق اثبات نسب
۲۰.....	۱-۴-۱-۲. اماره ی فراش

- ۲۴..... ۲-۴-۱-۲. دلایل دیگر
- ۲۴..... ۲-۲. حقوق غیر مالی کودک
- ۲۵..... ۱-۲-۲. محرمیت
- ۲۷..... ۲-۲-۲. حضانت
- ۲۷..... ۱-۲-۲-۲. چه کسی در حضانت اولویت دارد و دلایل آن
- ۲۸..... ۲-۲-۲-۲. شرایط حضانت
- ۲۸..... ۳-۲-۲. تربیت
- ۳۰..... ۴-۲-۲. ولایت
- ۳۱..... ۳-۲. حقوق مالی کودک
- ۳۱..... ۱-۳-۲. توارث
- ۳۲..... ۲-۳-۲. نفقه
- ۳۳..... ۴-۲. حقوق معنوی کودک
- ۳۴..... ۱-۴-۲. حق هویت
- ۳۴..... ۱-۱-۴-۲. حق نامگذاری
- ۳۴..... ۲-۱-۴-۲. حق تابعیت
- ۳۵..... ۲-۴-۲. حق تمامیت جسم و روان
- ۳۷..... فصل دوم
- ۳۸..... کودکان متولد از تلقیح مصنوعی با اسپرم شوهر

۱. جواز یا حرمت تلقیح مصنوعی با اسپرم شوهر..... ۳۸
- ۲-۱. نظرات فقهای امامیه..... ۳۹
- ۱-۲-۱. جواز لقاح مصنوعی با اسپرم شوهر..... ۳۹
- ۲-۲-۱. حرمت لقاح مصنوعی با اسپرم شوهر..... ۴۰
- ۳-۱. نظرات فقهای اهل سنت..... ۴۰
- ۱-۳-۱. جواز تلقیح مصنوعی با اسپرم شوهر..... ۴۰
- ۲-۳-۱. حرمت تلقیح مصنوعی با اسپرم شوهر..... ۴۴
- ۴-۱. استفاده از اسپرم ذخیره شده شوهر بعد از طلاق یا مرگ..... ۴۵
- ۱-۴-۱. باروری بعد از طلاق..... ۴۵
- ۱-۱-۴-۱. نظرات فقهای امامیه..... ۴۶
- ۲-۱-۴-۱. نظرات فقهای اهل سنت..... ۴۷
- ۲-۴-۱. باروری بعد از فوت..... ۴۸
- ۱-۲-۴-۱. نظرات فقهای امامیه..... ۴۹
- ۲-۲-۴-۱. نظرات فقهای اهل سنت..... ۵۱
- ۳-۴-۱. باروری در ایام عده وفات یا پس از آن..... ۵۳
- ۱-۳-۴-۱. باروری در ایام عده وفات..... ۵۳
- ۲-۳-۴-۱. باروری پس از ایام عده وفات..... ۵۴
۲. حقوق کودکان در روش تلقیح مصنوعی با اسپرم شوهر..... ۵۴

- ۵۴..... ۱-۲. نسب کودک
- ۵۴..... ۱-۱-۲. منشأ انتساب کودک به پدر
- ۵۵..... ۲-۱-۲. منشأ انتساب کودک به مادر
- ۵۶..... ۳-۱-۲. نظر برگزیده
- ۵۷..... ۲-۲. حقوق غیر مالی کودک
- ۵۷..... ۱-۲-۲. حرمت نکاح
- ۵۷..... ۲-۲-۲. حضانت
- ۵۸..... ۳-۲-۲. تربیت
- ۵۸..... ۴-۲-۲. ولایت
- ۵۸..... ۳-۲. حقوق مالی کودک
- ۵۹..... ۱-۳-۲. توارث
- ۵۹..... ۱-۱-۳-۲. توارث پس از فوت زوج صاحب اسپرم
- ۶۰..... ۲-۱-۳-۲. توارث پس از وقوع طلاق
- ۶۱..... ۲-۳-۲. نفقه
- ۶۱..... ۴-۲. حقوق معنوی کودک
- ۶۲..... ۱-۴-۲. حق هویت
- ۶۲..... ۱-۱-۴-۲. حق نامگذاری
- ۶۲..... ۲-۱-۴-۲. حق تابعیت

- ۶۳..... ۲-۴-۲. سایر حقوق معنوی کودک
- ۶۴..... فصل سوم
- ۶۵..... کودکان متولد از اهدای اسپرم
- ۶۶..... ۱. جواز یا حرمت تلقیح مصنوعی با اسپرم بیگانه
- ۶۶..... ۱-۱. حرمت تلقیح مصنوعی با اسپرم بیگانه
- ۶۶..... ۱-۱-۱. نظرات فقهای امامیه
- ۶۸..... ۱-۱-۲. نظرات فقهای اهل سنت
- ۷۱..... ۲-۱. جواز تلقیح مصنوعی با اسپرم بیگانه
- ۷۳..... ۲. حقوق کودکان در روش تلقیح مصنوعی با اسپرم بیگانه
- ۷۳..... ۱-۲. نسب کودک
- ۷۳..... ۱-۱-۲. اهداکننده اسپرم (پدر بیولوژیک)
- ۷۳..... ۱-۱-۱-۲. عدم وجود قرابت نسبی مابین اهداکننده اسپرم و کودک
- ۷۴..... ۲-۱-۱-۲. تفاوت میان موارد (تفصیل)
- ۷۵..... ۱-۲-۱-۱-۲. تفصیل میان مشخص و نامشخص بودن دهنده
- ۷۵..... ۲-۲-۱-۱-۲. تفصیل میان دانستن و ندانستن دهنده
- ۷۷..... ۳-۱-۱-۲. وجود قرابت نسبی
- ۷۷..... ۲-۱-۲. پدر قانونی
- ۷۸..... ۱-۲-۱-۲. عدم وجود قرابت نسبی

- ۷۸..... ۲-۲-۱-۲. قرابت ظاهری
- ۷۹..... ۳-۱-۲. مادر
- ۸۰..... ۱-۳-۱-۲. تفصیل میان دانستن و ندانستن
- ۸۰..... ۲-۳-۱-۲. وجود قرابت نسبی
- ۸۰..... ۲-۲. حقوق غیر مالی کودک
- ۸۱..... ۱-۲-۲. حرمت نکاح
- ۸۱..... ۱-۱-۲-۲. حرمت یا جواز نکاح با صاحب تخمک
- ۸۲..... ۲-۱-۲-۲. حرمت یا جواز نکاح با صاحب اسپرم
- ۸۳..... ۳-۱-۲-۲. جواز یا حرمت نکاح با شوهر مادر
- ۸۴..... ۲-۲-۲. حضانت
- ۸۶..... ۳-۲-۲. تربیت
- ۸۷..... ۴-۲-۲. ولایت
- ۸۸..... ۳-۲. حقوق مالی کودک
- ۸۸..... ۱-۳-۲. توارث
- ۹۱..... ۲-۳-۲. نفقه
- ۹۳..... ۴-۲. حقوق معنوی کودک
- ۹۳..... ۱-۴-۲. حق هویت
- ۹۴..... ۱-۱-۴-۲. حق کودکان در شناسایی والدین واقعی شان (حق دانستن)

- ۹۶..... ۲-۴-۱-۲- تابعیت کودک
- ۹۷..... ۲-۴-۲. حق تمامیت جسم و روان
- ۹۷..... ۲-۴-۲-۱. ارزیابی اهدا کننده
- ۹۸..... ۲-۴-۲-۱-۱. ارزیابی اهدا کننده از نظر جسمانی
- ۹۹..... ۲-۴-۲-۱-۲. ارزیابی اهداکننده از نظر روانی، اجتماعی و ...
- ۱۰۰..... ۳-۴-۲. حق کودک در اقامه دعوی مسئولیت مدنی
- ۱۰۰..... ۲-۴-۳-۱. مسئولیت مدنی پزشک در مقابل کودک
- ۱۰۴..... ۲-۴-۳-۲. مسئولیت مدنی اهداء کننده گامت در مقابل کودک
- ۱۰۹..... فصل چهارم
- ۱۱۰..... کودکان متولد از مادر جانشین (رحم جایگزین)
- ۱۱۰..... ۱. رحم جایگزین از منظر علمی و دینی
- ۱۱۰..... ۱-۱. رحم جایگزین: تعریف، انواع و ضرورت استفاده از آن از منظر علمی پزشکی
- ۱۱۰..... ۱-۱-۱. تعریف و تاریخچه رحم جایگزین
- ۱۱۱..... ۱-۱-۲. انواع رحم جایگزین
- ۱۱۲..... ۱-۱-۳. ضرورت استفاده از رحم جایگزین
- ۱۱۳..... ۱-۲. رحم جایگزین از منظر علمای فقه
- ۱۱۳..... ۱-۲-۱. رحم جایگزین از منظر فقهای امامیه
- ۱۱۵..... ۱-۲-۲. رحم جایگزین از منظر فقهای اهل سنت

- ۱۱۸..... ۳-۲-۱. رحم جایگزین از منظر قانون
- ۱۱۹..... ۲. حقوق کودکان در روش رحم جایگزین (مادر جانشین)
- ۱۱۹..... ۱-۲. نسب
- ۱۲۰..... ۱-۱-۲. نسب و خانواده
- ۱۲۰..... ۲-۱-۲. نسب پدری
- ۱۲۰..... ۳-۱-۲. نسب مادری «مادر کیست؟»
- ۱۲۰..... ۱-۳-۱-۲. مادر از دیدگاه آیات قرآن
- ۱۲۲..... ۲-۳-۱-۲. مادر ژنتیکی، مادر قانونی است
- ۱۲۳..... ۳-۳-۱-۲. مادر جانشین، مادر قانونی است
- ۱۲۴..... ۴-۳-۱-۲. طفل دارای دو مادر قانونی است
- ۱۲۵..... ۵-۳-۱-۲. نظر نگارنده
- ۱۲۵..... ۲-۲. حقوق غیرمالی
- ۱۲۶..... ۱-۲-۲. حرمت نکاح
- ۱۲۸..... ۲-۲-۲. حضانت
- ۱۲۹..... ۳-۲-۲. تربیت
- ۱۳۰..... ۴-۲-۲. ولایت
- ۱۳۰..... ۳-۲. حقوق مالی کودک
- ۱۳۰..... ۱-۳-۲. توارث

- ۱۳۰..... ۲-۳-۱-۱. توارث بین کودک و پدر
- ۱۳۱..... ۲-۳-۱-۲. توارث بین کودک و مادر حکمی
- ۱۳۱..... ۲-۳-۱-۳. توارث بین کودک و مادر جانشین:
- ۱۳۲..... ۲-۳-۱-۴. توارث بین کودک و هر دو مادر (حکمی و جانشینی)
- ۱۳۳..... ۲-۳-۲. نفقه
- ۱۳۳..... ۲-۳-۱-۱. نفقه کودک در دوران حاملگی:
- ۱۳۴..... ۲-۳-۲-۲. نفقه کودک در دوران شیرخوارگی:
- ۱۳۴..... ۲-۳-۳-۲. نفقه کودک در دوران بعد از شیرخوارگی
- ۱۳۶..... ۲-۴-۱. حقوق معنوی کودک
- ۱۳۶..... ۲-۴-۱. حق هویت
- ۱۳۶..... ۲-۴-۱-۱. حق دانستن
- ۱۳۷..... ۲-۴-۱-۲. حق تابعیت
- ۱۳۷..... ۲-۴-۲. حق تمامیت جسمانی و روانی کودک
- ۱۳۸..... ۲-۴-۱-۱. ارزیابی زوج نابارور
- ۱۳۹..... ۲-۴-۲-۲. ارزیابی مادر جانشین
- ۱۴۰..... فصل پنجم
- ۱۴۱..... کودکان متولد از تلقیح مصنوعی به طریقه اهدای تخمک
- ۱۴۲..... ۱. حرمت یا جواز اهدای تخمک

- ۱-۱. اهدای تخمک از منظر فقهای امامیه ۱۴۲
- ۲-۱. اهدای تخمک از منظر فقهای اهل سنت ۱۴۳
- ۳-۱. حالات مختلف اهدای تخمک ۱۴۴
- ۱-۳-۱. وضعیت اهداء تخمک با استفاده از تخمک همسر دوم ۱۴۴
- ۲-۳-۱. وضعیت اهداء تخمک با استفاده از تخمک زن بیگانه ۱۴۶
۲. حقوق کودکان در روش اهدای تخمک ۱۴۷
- ۱-۲. نسب کودک ۱۴۷
- ۱-۱-۲. پدر ۱۴۷
- ۲-۱-۲. اهدا کننده تخمک ۱۴۸
- ۳-۱-۲. صاحب رحم (مادر حکمی) ۱۴۸
- ۲-۲. حقوق غیر مالی کودک ۱۴۹
- ۱-۲-۲. حرمت نکاح ۱۴۹
- ۲-۲-۲. حضانت ۱۵۰
- ۳-۲-۲. تربیت ۱۵۱
- ۴-۲-۲. ولایت ۱۵۲
- ۳-۲. حقوق مالی کودک ۱۵۲
- ۱-۳-۲. توارث ۱۵۲
- ۲-۳-۲. نفقه ۱۵۳

۱۵۴	۴-۲. حقوق معنوی کودک
۱۵۴	۱-۴-۲. حق هویت
۱۵۴	۱-۴-۲-۱. حق کودک در شناسایی والدین واقعی
۱۵۶	۲-۴-۲-۱. تابعیت کودک
۱۵۶	۲-۴-۲. حق تمامیت جسم و روان
۱۵۶	۳-۴-۲. حق کودک در اقامه دعوی مسئولیت مدنی
۱۵۸	فصل ششم
۱۵۹	کودکان متولد از اهدای جنین
۱۵۹	۱. تعریف و ماهیت انتقال جنین
۱۶۰	۱-۱. اهدای جنین از منظر علم پزشکی
۱۶۱	۲-۱. مراحل مختلف انتقال جنین
۱۶۱	۳-۱. جواز یا حرمت انتقال جنین
۱۶۲	۱-۳-۱. نظرات فقهای امامیه
۱۶۳	۲-۳-۱. نظرات فقهای اهل سنت
۱۶۳	۲. حقوق کودکان در روش اهدای جنین
۱۶۳	۱-۲. نسب
۱۶۶	۲-۲. حقوق غیرمالی کودک
۱۶۶	۱-۲-۲. حرمت نکاح

- ۱۶۷..... ۲-۲-۲. حضانت
- ۱۶۹..... ۳-۲-۲. تربیت
- ۱۶۹..... ۴-۲-۲. ولایت
- ۱۷۰..... ۳-۲. حقوق مالی کودک
- ۱۷۰..... ۱-۳-۲. توارث
- ۱۷۱..... ۲-۳-۲. نفقه
- ۱۷۲..... ۴-۲. حقوق معنوی کودک
- ۱۷۲..... ۱-۴-۲. حق هویت
- ۱۷۲..... ۱-۱-۴-۲. حق دانستن
- ۱۷۳..... ۲-۱-۴-۲. تابعیت کودک
- ۱۷۳..... ۲-۴-۲. حق تمامیت جسمانی و روانی
- ۱۷۴..... ۱-۲-۴-۲. سلامت جسمانی، روانی اهداکنندگان جنین
- ۱۷۴..... ۲-۲-۴-۲. سلامت جسمانی و روانی و اخلاقی متقاضیان جنین
- ۱۷۸..... ۳-۴-۲. حق طفل برای فرزند مشروع بودن
- ۱۸۱..... ۵-۲. نقدی بر قانون نحوه اهدای جنین در قیاس با قانون حمایت از کودکان بدون سرپرست:
- ۱۸۴..... نتایج و پیشنهادات
- ۱۹۳..... فهرست منابع
- ۱۹۴..... منابع فارسی

منابع عربی ۲۰۰

منابع اینترنتی ۲۰۱

پیوست ها ۲۰۲

علائم اختصاری:

بدون تاریخ نشر	بی تا
بدون محل نشر	بی جا
رجوع کنید به	ر ک
شماره	ش
صلی الله علیه	(ص)
علیه السلام	(ع)
صفحه	ص
هجری قمری	ه ق
قانون اساسی	ق.ا
قانون مدنی	ق.م
قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور مدنی	ق.آ.د.م
میلادی	م

مقدمه:

از دیرباز تولیدمثل و فرزنددار شدن به عنوان یکی از بزرگترین مواهب الهی محسوب می‌گردیده است به گونه ای که در طول تاریخ بشریت یکی از عظیم ترین پریشانی‌های آدمی در نبود فرزند (چراغ خانه) متجلی می‌شده است و در تایید این مطلب همین بس که حضرت ابراهیم (ع) در برابر نعمت بزرگ داشتن فرزند خدای را سپاس می‌گوید (ابراهیم: ۳۹) و پیامبر اکرم (ص) با بیان این مطلب که هر بیماری دارای علاج و درمانی است، جمیع انسان ها را به یافتن راهی برای درمان این بیماری بزرگ دعوت می‌نماید. همین امر نیز تلاشهای بی وقفه‌ای را در طول تاریخ بشریت رقم زده است که اولین نتایج آن نیز در سال ۱۹۷۸م و با تولد اولین کودک حاصل از لقاح خارج رحمی به منصفه ظهور رسید. این روند همچنان ادامه یافت و روش‌های گوناگونی پیش روی زوجین نابارور قرار گرفت. در همین راستا تلقیح مصنوعی، که عبارت از داخل نمودن نطفه در رحم زن بدون آمیزش می‌باشد، بعنوان راهی موثر در درمان نازایی بشمار می‌رود.

بیان مسئله و سؤال های تحقیق:

استفاده گسترده از روش‌های مختلف تلقیح مصنوعی توجه مجامع مذهبی و حقوقی را نیز به خود جلب کرده و لاجرم عکس‌العمل‌های متفاوتی را در میان گروه‌های مختلف برانگیخته است که در این میان کشورهای اسلامی به دلیل دارا بودن چارچوب‌های خاص مذهبی به تشریح و تبیین احکام وضعی و تکلیفی هر یک از این روش‌های نو ظهور باروری اقدام نموده‌اند. البته این در حالی است که به دلیل بدیع بودن این موضوعات، مهمترین منابع اسلامی یعنی قرآن و سنت نیز در این خصوص سکوت می‌باشند و همین امر موجبات سکوت حقوق و قوانین موضوعه کشورمان را نیز که به تبعیت از فقه امامیه مقرر گردیده‌اند، فراهم نموده است. در عین حال با توجه به اینکه استفاده از طرق مختلف تلقیح مصنوعی موجبات تولد کودکانی را فراهم می‌آورد که از نقطه نظر شیوه بکار گرفته شده در تولد آنها با کودکان